

Konsument- köplagen

SFS 1990:932

*Lagen ger dig ett skydd när du
som konsument köper en vara
av en näringsidkare*

Reviderad april 2005

Konsumentköplagen ger dig ett skydd när du som konsument köper en vara av en näringsidkare. Den här broschyren ger bara en kort vägledning om lagen. Vill du veta mera får du utan kostnad råd och upplysningar om du vänder dig till de konsumentorgan som anges sist i broschyren.

(Hela lagtexten finns på Internet: www.lagrummet.se)

När gäller lagen?

Lagen gäller vid

◆ köp av lösa saker

Lagen gäller när du som konsument köper lösa saker för enskilt ändamål av en näringsidkare. Som lösa saker räknas varor, till exempel bilar, TV-apparater och hushållsmaskiner men också gaser och vätskor. Det spelar ingen roll om varan är ny eller begagnad.

◆ förmedling

Lagen gäller också när en näringsidkare förmedlar ett köp mellan två konsumenter. Då svarar både näringsidkare (förmedlaren) och säljaren (konsumenten) för säljarens skyldigheter. Du kan alltså välja att rikta dina krav på grund av fel eller dröjsmål mot säljaren eller förmedlaren.

◆ byte

Lagen gäller vidare vid byte av lösa saker som då en köpare av bil lämnar en annan bil som betalning utan annan ersättning i pengar.

◆ tillverkningsavtal

Lagen gäller även vid beställning av en vara som ska tillverkas, oavsett vilken part som tillhandahåller materialet. Om det är konsumenten som håller med en väsentlig del av materialet gäller dessutom omsorgs- och avrådandeplikt enligt konsumenttjänstlagen, det vill säga att näringsidkaren i vissa fall är skyldig att avråda konsumenten samt att med omsorg ta tillvara hans intressen. Om tjänsten utgör den övervägande delen gäller inte konsumentköplagen utan konsumenttjänstlagen.

Konsument i lagens mening är du när du handlar som privat person.

Varan ska vara avsedd för *enskilt ändamål*. Den behöver inte vara köpt för att du ska använda den själv. Den kan också vara köpt som gåva åt någon annan.

Näringsidkare är företag eller enskilda personer som yrkesmässigt driver ekonomisk verksamhet. Lagen gäller också för statliga och kommunala organ som driver sådan verksamhet. Uttrycken konsument och näringsidkare definieras i lagtexten.

Lagen gäller inte

- ◆ när en privatperson köper av en annan privatperson utan förmedling av en näringsidkare,
- ◆ när köparen är ett bolag, en förening eller ett dödsbo,
- ◆ vid köp av fastigheter och bostadsrätter, som inte är lösa saker,

- ◆ vid köp av aktier, obligationer och livförsäkringar, som inte heller är lösa saker,
- ◆ om säljaren samtidigt med leveransen ska utföra ett arbete eller en tjänst om det utgör den övervägande delen av hans åtagande. Då gäller istället konsumenttjänstlagen,
- ◆ vid leverans av elektrisk ström.

Lagen är tvingande

Konsumentköplagen är i huvudsak tvingande till din förmån. Det innebär att de olika rättigheterna som lagen ger dig som konsument inte kan inskränkas. Näringsidkaren kan alltså inte ge dig sämre avtalsvillkor eller föra in strängare ansvar än lagen medger. Däremot gäller alltid avtalsvillkor som är förmånligare för dig.

Undantag

Lagen är inte tvingande

- ◆ om du köper hushållsgas, som levereras i ledning och de allmänna avtalsvillkoren för leveransen har godkänts av Konsumentverket.

Var ska varan avlämnas?

Varan ska hållas tillgänglig för avhämtning där säljaren vid köpet har sitt affärsställe. Med *affärsställe* menas det ställe där näringsidkaren stadigvarande driver sin verksamhet.

Du kan emellertid komma överens med säljaren om annat, till exempel att varan ska levereras till din bostad eller att du ska hämta den hos tillverkaren.

När ska varan avlämnas?

Vid konsumentköp avlämnas varan ofta direkt vid köpe-tillfället.

Huvudregeln är att varan ska avlämnas inom rimlig tid från köpet. Tiden får bedömas efter vilken slags vara det är.

Köpare och säljare kan emellertid komma överens om en annan tid för avlämnande till exempel att varan ska avlämnas

- ◆ vid en bestämd tidpunkt,
- ◆ efter anfordran (då är det köparen som bestämmer),
- ◆ utan uppskov (genast, strax, per omgående) – gäller ofta då varan ska sändas till dig.

Säljaren avlämnar varan mot att du som köpare betalar den.

Har du fått kredit ska varan avlämnas trots att du inte betalt den. Då har säljaren avstått från sin rätt att hålla inne varan i avvaktan på betalning.

När är varan avlämnad?

Varan är avlämnad när den tagits om hand av dig som köpare.

Om varan ska hämtas hos säljaren är den avlämnad när den överlämnats till dig. Om säljaren transporterar varan till dig är den levererad när du tar hand om den.

Exempel:

varan har lagts i din brevlåda eller

varan har ställts på din tomt.

Däremot är den inte avlämnad till dig om den har ställts utanför din lägenhetsdörr.

Säljaren står i regel för kostnaderna till exempel för lagring fram till dess varan avlämnats till dig som köpare.

Om säljaren åtar sig att transportera varan till dig får han svara för transportkostnaderna, om ni inte kommit överens om annat.

Ska du hämta varan får du svara för transportkostnaderna.

Risken för varan

Med att bära risken för varan menas att ansvara för om varan förstörs, kommer bort, försämras eller minskas.

Säljaren bär risken för varan till dess att den faktiskt avlämnats till dig som köpare, även om säljaren anlitat ett transportföretag för att avlämna varan till dig.

Låter du bli att i rätt tid hämta varan eller ta emot den bär du risken för att den försämras genom sin egen beskaffenhet, till exempel frukt som ruttnar, däremot inte för annat som händer med varan.

När varan har avlämnats till dig måste du betala den även om den förstörs, kommer bort, försämras eller minskas, om det inte beror på säljaren, till exempel genom att varan förpackats felaktigt och förstörts.

Om du som köpare kommit överens med säljaren om öppet köp och varan har avlämnats till dig bär du risken för varan till dess att du lämnat tillbaka den.

Vilket pris ska du betala?

Bestämt pris

Har du kommit överens med säljaren om ett bestämt pris för en vara gäller det. Det ska vara möjligt att vid köpetillfället slå fast vilket pris du ska betala för att ett *bestämt pris* ska föreligga, till exempel en viss köpesumma, ett visst belopp per kg så att det exakta priset blir beroende av kvantiteten.

Ej bestämt pris

Om du och säljaren inte har kommit överens om ett bestämt pris ska du *betala vad som är skäligt*. Man ska då ta hänsyn till vilken slags vara det är, hur den är, till exempel ny eller begagnad, gängse pris, det vill säga vad säljare på orten i allmänhet tillämpar för pris, och omständigheter i övrigt,

som minskade kostnader om du själv hämtar varan på tillverkningsorten.

När ska du betala?

Om du och säljaren inte har kommit överens om annat, ska du betala när säljaren kräver det men inte förrän varan levereras till dig. Har du fått kredit ska du följa uppgjord betalningsplan.

Vad är dröjsmål?

Med dröjsmål menas att du som köpare inte får varan eller att du får den för sent och att detta inte beror på dig.

Dina rättigheter vid dröjsmål

Vid dröjsmål har du som köpare följande rättigheter:

- ◆ Du kan hålla inne så mycket av betalningen som fordras för att ge dig säkerhet för ditt krav på grund av dröjsmålet till exempel för ditt krav på skadestånd.
- ◆ Du kan kräva att säljaren fullgör köpet.
- ◆ Du kan komma ifrån avtalet genom att häva det, om dröjsmålet är av stor betydelse för dig. Om du har givit säljaren en bestämd, inte orimligt kort, tilläggstid att avlämna varan och säljaren inte håller den tiden får du också häva köpet. Det måste då stå klart när tilläggsstiden utgår.
- ◆ Du kan kräva ersättning för ekonomisk skada (se under rubriken "Din rätt till ersättning").

Dessa rättigheter kan du inte göra gällande om dröjsmålet helt beror på dig.

Reklamation vid dröjsmål

Om varan avlämnats för sent får du inte häva köpet eller kräva skadestånd om du inte inom skälig tid meddelar säljaren att du vill häva köpet eller kräva skadestånd (= reklamera).

Tiden räknas från det stt du fick kännedom om att varan avlämnats till dig.

Du behöver inte lämna särskilt meddelande om du tänker begära skadestånd, om du meddelat att du häver köpet.

Fel på varan

Bara för att du själv efter köpet är missnöjd med varan – du kanske tycker att kvaliteten är dålig – är det inte säkert att det är ett köprättsligt fel på den, som du kan reklamera med stöd av konsumentköplagen. Varan ska som huvudregel vara i avtalsenligt skick, det vill säga motsvara det som köpare och säljare kom överens om muntligt eller skriftligt. Även priset är en avgörande faktor för hur mycket du kan förvänta dig av varan. Du kan normalt inte hävda sådana fel som du kände till eller borde ha sett vid köpet, åtminstone inte om

du förstod effekterna av felet.

I konsumentköplagen finns en ej uttömmande definition av vad ett fel är.

Varan är felaktig om

- ◆ den inte överensstämmer med vad du och säljaren kommit överens om när det till exempel gäller varans art, mängd, kvalitet och förpackning,
- ◆ det inte finns med nödvändiga anvisningar om installation, montering, användning, förvaring och skötsel. Bruksanvisning ska normalt vara på svenska.

Om du inte kommit överens med säljaren om annat är varan också felaktig om

- ◆ den inte är lämpad för sitt ändamål, till exempel om ett regnplagg inte står emot regn,
- ◆ den inte är lämpad för det särskilda ändamål som du tänkt använda den till och säljaren borde förstått detta,
- ◆ den inte stämmer överens med den beskrivning som säljaren har lämnat och har de egenskaper som säljaren hänvisat till genom att visa upp ett prov eller modell,
- ◆ den inte är förpackad på vanligt eller försvarligt sätt som behövs för att skydda den.

Varan är dessutom felaktig om

- ◆ säljaren har låtit bli att upplysa dig om varans egenskaper eller användning, som säljaren har känt till eller borde ha känt till och som du rimligtvis räknade med att bli upplyst om och detta har påverkat köpet,
- ◆ den avviker i något annat avseende från vad du rimligtvis hade kunnat förutsätta.

Installationsfel

Om säljaren vid köpet åtagit sig att installera varan, anses varan felaktig om brister i installationen orsakar fel. Det här handlar i första hand om sådana situationer där installationer kan ses som en sidoförpliktelse till köpet, till exempel installation av tvätt- och diskmaskiner.

Fel trots förbehåll om befintligt skick

Om varan sålts i befintligt skick eller med liknande förbehåll, är den felaktig om den är i sämre skick än du som köpare rimligtvis hade kunnat räkna med. När man bedömer varans skick tas hänsyn till varans pris. Vid köp av begagnade varor på auktion, där köparen har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen, utgår man från utropspriset, om ett sådant finns. För nya varor som utbjuds på auktion gäller de allmänna felreglerna.

Regeln säger inte allt. Säljaren ansvarar ändå om varan skulle vara farlig eller om oriktiga uppgifter har lämnats av säljaren själv eller av någon i bakre säljled.

När varan är farlig eller oduglig

Om varan är farlig från hälso- och säkerhetssynpunkt eller uppenbart oduglig anses den vara felaktig. Det gäller varor som inte uppfyller i lag eller av myndighet fastställda krav, till exempel om varan säljs i strid med saluförbud enligt marknadsföringslagen eller produktsäkerhetslagen.

Är varan så bristfällig att dess användning medför en påtaglig fara för liv och hälsa anses varan också felaktig utan att några förbud eller föreskrifter behöver ha överträtts. Det gäller till exempel då en bil är så bristfällig att den inte skulle godkännas utan anmärkning vid en obligatorisk kontrollbesiktning.

Rättsliga fel

Den 1 juli 2003 infördes i lagen begreppet ”rättsliga fel”. Ett rättsligt fel är om någon annan (tredje man) har äganderätt till varan eller har panträtt eller liknande och något förbehåll om detta saknas i avtalet.

Detta nya begrepp tillkom i samband med att lagen om att förvärva stöldgods i god tro ändrades. Ändringarna i godtrosvärvslagen innebär i korthet att det inte längre är möjligt – i motsats till tidigare – att göra godtrosvärv av stöldgods (hävda att man köpt varan i god tro). En köpare av något stulet riskerar i princip alltid att få lämna tillbaka godset/varan till den rätta ägaren utan ersättning/lösen. Undantag kan vara om det gått väldigt lång tid, minst 10 år.

Om man som konsument köpt någonting som senare visade sig vara stulet, är det en oerhörd fördel för konsumenten om man har köpt varan hos en näringsidkare (eller genom en förmedlare), så att konsumentköplagen gäller. Då kan nämligen konsumenten hävda rättsligt fel gentemot sin säljare. Det innebär i praktiken oftast att konsumenten får häva köpet, dvs. får tillbaka pengarna.

Rättsliga fel kan reklameras upp till 10 år från köpet, i stället för den treåriga reklamationstiden som normalt gäller. Se även avsnittet ”Reklamation vid fel på varan”.

Ansvar för felaktiga uppgifter

Varan är felaktig om den inte stämmer överens med reklamuppgifter om varans egenskaper och användning som lämnats före köpet av säljaren eller vissa andra, till exempel leverantör, grossist, reklambyrå eller branschorganisation.

Säljaren undgår ansvar om han visar att uppgifterna har rättats i tid på ett tydligt sätt eller att han visar att uppgifterna inte inverkar på köpet. Säljaren undgår också ansvar om han visar att han varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

Varan är också felaktig om säljaren försummat att lämna information om varans egenskaper eller användning som ålagts honom enligt marknadsföringslagen eller produktsäkerhetslagen. Varan är dessutom felaktig om tillverkaren eller annan i tidigare säljled försummat ett sådant åläggande. Det gäller om säljaren känt till eller borde ha känt till försummelsen och det påverkat köpet.

Felet måste föreligga när varan avlämnas

Före avlämnandet bär säljaren risken för varan. Det innebär att säljaren bara ansvarar för sådana fel som fanns när varan avlämnades till dig. Det gäller även om felet visar sig först senare.

Enligt en regel i lagen från 1 juli 2002 antas att ett fel som uppkommer inom sex månader fanns redan vid avlämnandet, om inte annat visas eller att det objektivt är oförenligt med varans eller felets art att tillämpa sexmånaderspresumtionen. Säljaren kan bryta presumtionen genom att visa att felet inträffade efter leveransen, alltså när köparen står risken för varan. Vad som är oförenligt med varans eller felets art får utvisas i praxis, men ett självklart exempel på oförenligt med varans art är färskvaror.

Exempel på felets art är till exempel fel på grund av olyckshändelser, handhavandefel etc. Man kan alltså utifrån felets art avgöra att det inte är ett sådant fel som kan ha funnits vid avlämnandet. Det kan vara uppenbart att felet beror på något senare inträffat förhållande.

Konsumenten har i och med detta i lag fått en slags sexmånadersgaranti. Efter sexmånadersperioden är det du som köpare som ska kunna visa att felet fanns då varan avlämnades. För byggnadsdelar, som ska fungera som huvudsaklig del av ett en- eller tvåbostadshus, gäller samma regler fast utsträckt från sex månader till två år

Garantier eller liknande åtaganden

Garantier eller liknande åtaganden ger dig en särskild fördel genom att säljaren under viss tid åtar sig att svara för varans funktion. Det är emellertid frivilligt för säljaren att lämna en garanti och du har *alltid* de rättigheter som lagen ger dig (se under föregående rubrik och ”Dina rättigheter vid fel på varan”).

Varan är felaktig om det under garantitiden uppkommer en försämring som omfattas av garantin. Då har du de rättigheter som gäller vid fel i varan.

Säljaren måste för att bli fri från ansvar för garantin göra sannolikt att försämringen beror på olyckshändelse efter det att du mottagit varan, vanvård, onormalt brukande eller liknande förhållande, till exempel att du låtit bli att följa skötsel- och serviceanvisningar. Bestämmelsen gäller också om annan än säljaren för dennes räkning utställt garantin.

Reklamation vid fel på varan

En reklamation av varan innebär att du meddelar säljaren att du inte godtar varan och anger på vilket sätt du anser den felaktig.

Du måste då lämna ett meddelande om felet inom skälig tid, efter det att du märkt eller bort märka felet. Om du reklamerar inom två månader från det att du märkte felet, har du reklamerat i rätt tid.

Från och med 1 april 2005 är reklamationstiden förlängd till tre år. Det gäller varor som du köpt den dagen eller senare. För varor som du köpt före den 1 april 2005 gäller fortfarande två års reklamationstid.

Har garanti lämnats för längre tid än tre år flyttas reklamationstiden fram i motsvarande mån.

Om säljaren handlat grovt vårdslöst, i strid mot tro och heder eller varan sålts i strid mot ett saluförbud kan du reklamera även efter den yttersta tiden för reklamation. Det gäller även när det är ett så kallat rättsligt fel. Du kan inte heller då vänta hur länge som helst. Ditt krav preskriberas i sådana fall efter tio år enligt de allmänna reglerna om fordringspreskription.

För att vara säker på att du inte går miste om dina rättigheter ska du alltid reklamera så snart som möjligt.

Dina rättigheter vid fel på varan

När det är fel på varan har du rätt att:

- ◆ vänta med att betala*,
- ◆ kräva att felet avhjälpas,
- ◆ kräva en ny, felfri vara,
- ◆ få prisavdrag,
- ◆ få ersättning för reparation,
- ◆ häva köpet och få pengarna tillbaka, om felet är av väsentlig betydelse,
- ◆ få skadestånd.

Före påföljderna prisavdrag och hävning har säljaren rätt att vidta avhjälpande eller omleverans om han erbjuder detta inom skälig tid efter reklamationen och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för köparen. Konsumenten kan välja mellan påföljderna avhjälpande och omleverans. Konsumenten ska få det alternativ han väljer, om inte säljaren drabbas av oskäligen kostnader. Oskäligen kostnader kan t.ex. vara om det är väsentligt billigare för säljaren att reparera jämfört med att ge ut en ny vara. Ett fel kan vara hävningsgrundande – bli väsentligt – om felet kvarstår efter två avhjälpningsförsök. Vid hävning får du pengarna tillbaka.

Din rätt till ersättning

Du har rätt till ersättning för de utlägg du haft på grund av reklamationen. Du har också rätt till ersättning för de förluster och mera betydande olägenheter och besvär som beror på fel eller dröjsmål.

Lagen reglerar dock *inte* ersättning för *personskador*. Så-

*) Om varan är felaktig, kan du med stöd av konsumentköplagen hålla inne så mycket av betalningen som motsvarar dina krav. Det kan t.ex. gälla kostnaden för att få varan reparerad eller krav på prisavdrag. Denna rätt ger dig en säkerhet för dina krav om t.ex. säljaren blir insolvent (oförmögen att betala, går i konkurs.)

dana skador regleras enligt allmänna skadeståndsregler.

För att få ersättning måste du visa att varan är felaktig eller avlämnats för sent och att du verkligen har tillfogats en förlust, om säljaren inte är överens med dig om det.

Säljaren slipper att betala ersättning till dig om han visar

- ◆ att det förelåg ett faktiskt hinder utanför hans kontroll att lämna en felfri vara eller lämna varan i tid,
- ◆ att han inte rimligtvis kunde ha förväntats räkna med hindret och
- ◆ att han rimligtvis inte kunde ha undvikit eller övervunnit följderna.

För att säljaren ska gå fri från ansvar måste *alla dessa krav* vara uppfyllda.

Skadeståndets omfattning

Ersättning för skada omfattar

- ◆ utgifter, till exempel telefon, porto, bärgning av bil, taxiresor,
- ◆ inkomstförlust – löneavdrag,
- ◆ prisskillnad för fördyring, kompensation för köp av samma vara till högre pris,
- ◆ annan förlust till exempel bilfärjebiljett som ej kan utnyttjas, stilleståndsersättning vid fel i bil, förvaring av beställda matvaror vid fel i frys.

Säljarens skyldighet att betala ersättning omfattar också ersättning för följdskador på annan egendom som tillhör dig eller medlem i ditt hushåll på grund av fel i varan. Du måste dock kunna påvisa ett naturligt orsakssamband mellan det ursprungliga felet och följdskadorna. Du får inte heller ha förvärrat följdskadorna, till exempel låta ett kylskåp stå och läcka under en längre tid, så att skadorna på golvet förvärras.

Jämkning av ersättning

Om ersättningen blir orimligt betungande för säljaren kan den i undantagsfall jämkas. Hänsyn tas då till den ersättningskyldiges ekonomiska förhållanden och försäkringar (även på köparens sida) till exempel brandförsäkring.

Begränsning av förlusten

Du ska som köpare vidta rimliga åtgärder för att begränsa din förlust samt försöka hålla nere kostnaderna som uppstår i samband med reklamationen. Du får till exempel inte förvärpa ett fel på varan genom att fortsätta använda den. Ett vanligt exempel är bilar. Fortsätter du att använda bilen trots att oljan läcker ut och detta orsakar motorhaveri, kan du inte räkna med att få hela reparationskostnaden ersatt.

Avbeställning

Du har alltid rätt att avbeställa en vara *innan* den har avlämnats till dig, men säljaren har då rätt till ersättning. Det får inte förväxlas med öppet köp, vilket du i regel har att komma överens med säljaren om redan vid köpet, om inte företaget

generellt tillämpar öppet köp för vissa varor.

Om du ska avbeställa meddelar du säljaren att du inte vill ha varan. Säljaren har då inte rätt att hålla fast vid köpet och kräva betalning.

Däremot har säljaren rätt till ersättning för

- ◆ de kostnader han haft för att ingå och fullgöra avtalet med dig, till exempel provision, kreditupplysning, offerter, förvaring och skötsel,
- ◆ de särskilda kostnaderna för avbeställningen, till exempel frakt för transport tillbaka till hans leverantör, bortmontering av extra utrustning på en bil, återställande av ändrat klädesplagg till ursprungligt skick,
- ◆ sin förlust i övrigt på grund av avbeställningen, till exempel ersättning för att affären går om intet.

Det är tillåtet för försäljaren att i avtalet/köpekontraktet förbehålla sig att ta ut en på förhand bestämd ersättning för avbeställning, så länge schablonersättningen inte är oskäligt hög. Det behöver i så fall inte motsvara säljarens kostnader i det enskilda fallet, utan kan vara högre. Ofta anges i kontraktet en procentsats av varans pris eller att handpenningen förverkas.

Du har alltid rätt att avbeställa en vara utan att bli ersättningskyldig om du gör det innan säljaren accepterat ditt anbud, till exempel om du beställt en vara till ett visst pris och säljaren ännu inte gått med på beställningen och levererat varan.

Vad händer om du inte betalar i tid?

Betalar du inte i rätt tid kan säljaren

- ◆ hålla inne varan,
- ◆ kräva betalning, dock inte vid avbeställning,
- ◆ häva köpet (vid väsentligt avtalsbrott). Om säljaren har givit dig en bestämd, inte orimligt kort tilläggstid för betalning kan han häva köpet om du inte betalar inom den tiden.

När får säljaren häva köpet?

Om du redan har varan i din besittning får säljaren häva köpet endast

- ◆ om han förbehållit sig rätt till detta (återtagandeförbehåll) eller
- ◆ om du utan giltig anledning avvisar varan.

Du har betalat i rätt tid om betalningen kommer in på säljarens bankkonto senast på förfallodagen.

Hur verkar hävning och omleverans?

Hävs köpet *före* leveransen bortfaller säljarens skyldighet att avlämna varan och köparens skyldighet att betala priset, däremot bortfaller inte eventuell skadeståndsskyldighet.

Det är din sak att bevisa att du är berättigad till begärt skadestånd.

Hävs köpet *efter* leveransen ska du som köpare få tillbaka vad du betalt, samt ränta, mot att du lämnar tillbaka varan. Du kan som köpare i vissa fall, om du haft betydande nytta av varan, få betala en rimlig ersättning för detta. Normalt uppvägs dock nyttan av de besvär och kostnader du kan ha haft, men till exempel för bilar får du nästan alltid räkna med att betala nyttoavdrag.

När bortfaller din rätt till hävning eller omleverans?

Som huvudregel gäller att du endast kan häva köpet eller kräva omleverans om du kan lämna tillbaka varan väsentligen oförändrad eller oförminskad.

Från denna huvudregel finns *undantag*. Du förlorar inte din rätt om

- ◆ varan förstörts, kommit bort, försämrats eller minskats genom sin egen beskaffenhet eller något förhållande som inte beror på dig som köpare, till exempel färskvaror som förfars, kläder som skadas genom att de inte tål att tvättas etc.
- ◆ varan förstörts, försämrats eller minskats till följd av en åtgärd som behövs för att undersöka om den är felfri eller
- ◆ varan har använts för avsett bruk innan du som köpare insåg eller borde ha insett att det förelåg ett sådant fel som gav dig rätt till hävning eller omleverans, till exempel en tvättmaskin eller en gräsklippare som använts en tid innan felet visar sig, matvaror eller målarfärg som inte har den kvalitet som gällde vid köpet.

Din rätt till hävning eller omleverans går inte heller förlorad om du ersätter säljaren för minskningen i varans värde som följer av att varan försämrats eller minskat.

Anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled

Du kan som köpare i vissa fall rikta anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled (till exempel grossist, importör eller tillverkare) på grund av fel på varan om säljaren

- ◆ är på obestånd, till exempel gått i konkurs, är föremål för ackordsförhandlingar eller inställt sina betalningar,
- ◆ har upphört med sin verksamhet, till exempel lagt ner sin butik, överlåtit sin rörelse eller
- ◆ inte kan anträffas det vill säga det är omöjligt att få tag på säljaren, till exempel vid tillfällighetsförsäljning eller om säljaren har flyttat utomlands.

För att du ska få rikta ett krav mot tidigare säljled måste

- ◆ varan ha överlåtit till din säljare för vidare försäljning från en näringsidkare,
- ◆ ett motsvarande krav ha kunnat göras mot tidigare säljled av din säljare.

Köparen måste i dessa fall bevisa att varan var felaktig när säljaren i det tidigare säljledet avlämnade varan till din säljare.

Vissa meddelanden

Normalt står avsändaren risken för att hans meddelande inte kommer fram i tid eller på rätt sätt. Lagen gör vissa *undantag* härifrån om meddelandet har avsänts på ett ändamålsenligt sätt (till exempel per post, telegram, telex eller telefax).

Undantaget innebär att du som köpare kan göra dina krav gällande enligt meddelandet om du kan visa att du avsänt det på ett ändamålsenligt sätt även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram. Det befriar dig dock inte från att sända ett nytt meddelande om det behövs.

Följande meddelanden går på säljarens risk:

- ◆ ditt krav på fullgörelse,
- ◆ ditt krav på hävning och skadestånd,
- ◆ din reklamation vid fel i varan,
- ◆ ditt krav på avhjälpande eller omleverans,
- ◆ ditt anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled.

Däremot går säljarens krav på betalning på din risk som köpare, om det inte kommer fram i tid eller på rätt sätt.

Förhållandet till säljarens borgenärer

Fram till den 1 juli 2002 gällde att konsumenten skyddades mot säljarens borgenärer först när han fått den köpta varan och tagit hand om den (traditionsprincipen). Om t.ex. en konsument har köpt en båt och lämnat kvar den för förvaring hos säljaren och säljaren under tiden gick i konkurs, ingick båten – även om båten var betald – i säljarens konkursbo. Konsumenten fick därmed bara en oprioriterad fordran i konkursen, det vill säga i praktiken blev han ofta av med både båt och pengar.

Detta ändrades den 1 juli 2002 (den s.k. avtalsprincipen), så att det normalt räcker för konsumenten att visa upp ett giltigt köpeavtal för att varan inte ska ingå i säljarens konkursbo. Det måste dock avse en bestämd vara eller något som i annat fall kan individualiseras.

Råd och hjälp

Vill du veta mer om konsumentköplagen eller få råd och hjälp i andra konsumentfrågor kan du alltid vända dig till den kommunala konsumentverksamheten. Konsumentvägledaren kan bland annat ge dig råd i en tvist med ett företag.

Enklast når du den genom kommunens telefonväxel. Du som har Internet hittar alla vägledare på www.konsumentvagledare.konsumentverket.se.

Du kan också få hjälp med en anmälan till Allmänna reklamationsnämnden. Nämnden bedömer tvister mellan konsumenter och näringsidkare, t.ex. om en konsumenttjänst är felaktig. Reklamationsnämndens webbplats på Internet är www.arn.se.

Du kan också vända dig till domstol för att få en tvist prövad. Närmaste tingsrätt eller konsumentvägledare kan ge dig upplysningar.

118 87 Stockholm

Tel: 08-429 05 00; Fax: 08-429 89 00

E-post: konsumentverket@konsumentverket.se

www.konsumentverket.se